

УДК: 339.9:338.28:316.3
DOI: 10.31732/2663-2209-2025-78-80-88

ГЛОБАЛІЗАЦІЯ ТА ЇЇ НАСЛІДКИ ДЛЯ РЕАЛІЗАЦІЇ СОЦІАЛЬНОЇ СКЛАДОВОЇ ЦІЛЕЙ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

Ксенія Захарова

Канд. екон. наук, доцент кафедри економіки та фінансів, ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК», м. Київ, Україна, e-mail: ksenyaz@krok.edu.ua, ORCID: <https://orcid.org/0009-0001-9045-2398>

GLOBALISATION AND ITS IMPLICATIONS FOR THE IMPLEMENTATION OF THE SOCIAL COMPONENT OF THE SUSTAINABLE DEVELOPMENT GOALS

Kseniya Zakharova

PhD in Economics, Associate Professor of the Department of Economics and Finance, KROK University, Kyiv, Ukraine, e-mail: ksenyaz@krok.edu.ua, ORCID: <https://orcid.org/0009-0001-9045-2398>

Анотація. У статті досліджено складний та багатогранний вплив глобалізаційних процесів на реалізацію соціальної складової Цілей сталого розвитку (ЦСР). Глобалізація, як потужна рушійна сила сучасного світу, формує нові умови соціального розвитку, зумовлюючи як нові можливості, так і серйозні виклики. У роботі проаналізовано позитивні аспекти глобалізації, зокрема покращення доступу до якісної освіти, розвиток соціальної інфраструктури за рахунок міжнародних інвестицій, зростання міжкультурної взаємодії та посилення глобальної солідарності. Водночас акцентовано увагу на ризиках, серед яких – посилення соціальної нерівності, нестабільність на ринку праці, виклики для локальних культур та загроза культурної уніфікації. Метою дослідження є комплексна оцінка впливу глобалізації на соціальні аспекти ЦСР та аналіз ролі національних держав, міжнародних організацій і громадянського суспільства у забезпеченні соціально орієнтованого сталого розвитку. Особливу увагу приділено аналізу ситуації в Україні як країні, що одночасно стикається з наслідками глобалізації, збройного конфлікту та внутрішніх соціальних трансформацій. У цьому контексті розглянуто динаміку освітньої доступності, обсяги міжнародної гуманітарної допомоги, а також роль іноземних інвестицій у соціальну сферу. На основі дослідження зроблено висновок, що глобалізація не є однозначним явищем: без ефективного регулювання з боку держави та міжнародної спільноти вона може сприяти загостренню соціальних проблем, зокрема вразливості певних груп населення. Запропоновано низку рекомендацій, спрямованих на посилення координації між усіма рівнями управління, інтеграцію принципів соціальної справедливості у політику сталого розвитку, а також підтримку людського капіталу і збереження культурного різноманіття як базових елементів соціальної стійкості в умовах глобалізованого світу.

Ключові слова: глобалізація, Цілі сталого розвитку, соціальна політика, ринок праці, соціальна нерівність, освіта, культурна ідентичність, міжнародна допомога, Україна, сталий розвиток.

Формул: 0, рис.: 1, табл.: 2, бібл.: 25

Abstract. The article examines the complex and multifaceted impact of globalization processes on the implementation of the social dimension of the Sustainable Development Goals (SDGs). Globalization, as a powerful driving force in the modern world, is reshaping the conditions for social development, generating both new opportunities and serious challenges. The study analyzes the positive aspects of globalization, including improved access to quality education, the development of social infrastructure through international investment, the intensification of intercultural exchange, and the strengthening of global solidarity. At the same time, attention is drawn to the associated risks, such as increasing social inequality, labor market instability, threats to local cultures, and the risk of cultural homogenization. The aim of the study is to provide a comprehensive assessment of the impact of globalization on the social aspects of the SDGs and to analyze the role of national governments, international organizations, and civil society in ensuring socially oriented sustainable development. Special attention is paid to the case of Ukraine as a country simultaneously facing the consequences of globalization, armed conflict, and internal social transformations. In this context, the dynamics of educational accessibility, the scale of international humanitarian aid, and the role of foreign investment in the social sphere are examined. Based on the research, it is concluded that globalization is not a univocal phenomenon: without effective regulation by the state and the international community, it may exacerbate social problems, particularly the vulnerability of certain population groups. A number of recommendations are proposed to enhance coordination across all levels of governance, integrate principles of social justice into sustainable development policies, and promote human capital development and the preservation of cultural diversity as fundamental elements of social resilience in a globalized world.

Keywords: globalisation, Sustainable Development Goals, social policy, labour market, social inequality, education, cultural identity, international aid, Ukraine, sustainable development.

Formulas: 0, fig. 1, table: 2, bibl.: 25

Постановка проблеми. Глобалізація — це багатовимірний процес, який характеризується поглибленням інтеграції між країнами в економічній, політичній, соціальній та культурній сферах. Цей процес став однією з ключових трансформацій ХХ–ХХІ століть, який значно вплинув на спосіб життя мільярдів людей по всьому світу. Водночас, глобалізація породжує нові виклики, зокрема у сфері соціального розвитку, що потребує адекватної реакції з боку держав, міжнародних організацій і громадянського суспільства. Цілі сталого розвитку, ухвалені Організацією Об'єднаних Націй у 2015 році, закладають рамки для комплексного розвитку світу до 2030 року. Серед них ключову роль відіграє соціальна складова, що спрямована на подолання бідності, забезпечення рівного доступу до якісної освіти, охорони здоров'я, гендерної рівності, гідної праці і соціального захисту. У даній статті обґрунтовується, що глобалізація, попри свої можливості для соціального розвитку, породжує значні виклики для реалізації соціальної складової Цілей сталого розвитку, особливо в умовах трансформаційних процесів в Україні, вимагаючи комплексних адаптивних стратегій.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Оцінка соціального виміру сталого розвитку в умовах воєнного конфлікту базується на сучасних підходах до вимірювання добробуту, соціальної стійкості та доступу до базових послуг. Згідно з дослідженнями Програми розвитку ООН (UNDP, 2023), сталий розвиток передбачає не лише зростання економічних показників, а й забезпечення інклюзивного доступу до соціальних послуг, особливо для вразливих категорій населення, таких як внутрішньо переміщені особи, жінки та діти. У звіті «Socio-Economic Impact Assessment: One Year of War» зазначено, що 35% українців втратили доступ до принаймні однієї основної послуги (освіта, охорона здоров'я, соціальна допомога) через війну, що свідчить про критичну важливість інтеграції соціальних механізмів у післякризове відновлення (UNDP Ukraine, 2023). Інше дослідження,

проведене Світовим банком, підтверджує, що бідність в Україні зросла з 5,5% у 2021 році до майже 29% у 2023 році (World Bank, 2023). У звіті «Ukraine Economic Update – Fall 2023» підкреслюється, що основним ризиком для соціальної сфери є втрата робочих місць, зростання тіньової зайнятості та обмежений доступ до державних трансфертів, особливо в сільських районах та регіонах, постраждалих від бойових дій. Оцінка програми INSPIRE свідчить, що завдяки міжнародній підтримці вдалось зберегти критично важливі соціальні програми для понад 10 мільйонів громадян (World Bank, 2023). Водночас дослідження Міжнародної організації праці (2023) акцентують увагу на глибоких трансформаціях українського ринку праці, що безпосередньо впливає на досягнення Цілі Сталого Розвитку (далі ЦСР) 8 «Гідна праця та економічне зростання». Внаслідок збройного конфлікту понад 2,4 млн українців втратили роботу, а ще 5 млн залишили країну, з яких більшість — працездатні жінки. У звіті «Labour Market Assessment for Ukraine» зазначено, що для повноцінного економічного відновлення необхідне стратегічне інвестування в професійну освіту та перекваліфікацію, особливо у сферах охорони здоров'я, доглядових послуг, відновлювальної енергетики та цифрових технологій (ILO, 2023). Особливу увагу дослідники приділяють темі культурної ідентичності як важливому компоненту соціальної стійкості. Згідно з аналітичним звітом UNESCO (2023), війна в Україні спричинила пошкодження понад 300 об'єктів культурної спадщини, включаючи школи, музеї та релігійні споруди. Це становить не лише загрозу для культурного надбання, а й порушує право на освіту та самореалізацію, що є ключовими цілями сталого розвитку. У відповідь UNESCO запустило ініціативи з підтримки шкільної освіти з елементами живої культурної спадщини, як інструменту збереження національної ідентичності в умовах кризи (UNESCO, 2023).

Таким чином, сучасні дослідження підтверджують, що соціальний вимір

сталого розвитку в умовах збройного конфлікту вимагає міждисциплінарного підходу, що охоплює як економічні показники, так і питання доступу до послуг, гендерної рівності, культурної ідентичності та трудової інтеграції. Незважаючи на значну підтримку з боку міжнародних партнерів, вразливість соціальної сфери залишається критичною, що обумовлює потребу в переосмисленні стратегій післякризового розвитку України з урахуванням глобального контексту ЦСР. У цьому контексті актуальним постає питання дослідження механізмів забезпечення соціальної стійкості в умовах воєнних викликів, що і становить предмет подальшого наукового аналізу

Формулювання цілей статті. Мета цієї статті: дослідження впливу глобалізаційних процесів на соціальний вимір сталого розвитку України в умовах воєнного стану, аналіз наслідки глобалізації для реалізації соціальної складової ЦСР, визначення основних позитивних та негативних впливів, визначення ролі держав і міжнародних організацій у цьому процесі, аналіз трансформацій соціальної політики, змін на ринку праці, доступу до базових соціальних послуг, збереженню культурної ідентичності та захисту вразливих категорій населення. Для досягнення мети було застосовано міждисциплінарний підхід, що поєднує економічний, соціологічний і політичний

аналіз. Методологічну основу дослідження становлять аналіз вторинних статистичних і аналітичних джерел, контент-аналіз міжнародних програм і звітів, порівняльний аналіз динаміки соціальних показників у довоєнний і воєнний періоди, а також елементи системного підходу до оцінки впливу глобалізації на освіту, ринок праці, соціальну нерівність і культурну ідентичність. Просторово-часові рамки охоплюють Україну в контексті реалізації Цілей сталого розвитку у 2015–2023 роках.

Виклад основного матеріалу дослідження. На початку XXI століття поглиблена економічна інтеграція між розвиненими країнами та державами, що розвиваються, суттєво вплинула на соціальну складову ЦСР. Цей процес, зумовлений прямими іноземними інвестиціями, зниженням торговельних бар'єрів, економічними реформами та міграційними потоками, по-різному формує економічну спеціалізацію країн: у розвинених державах вона все більше спирається на інвестиції в знання, інновації та людський капітал, тоді як у країнах, що розвиваються, значною мірою залежить від природних та географічних ресурсів. У цьому глобальному контексті Україна демонструє значну інтегрованість, посівши за результатами 2023 року 44-те місце у глобальному рейтингу рівня глобалізації країн світу, що наочно відображено на рис.1.

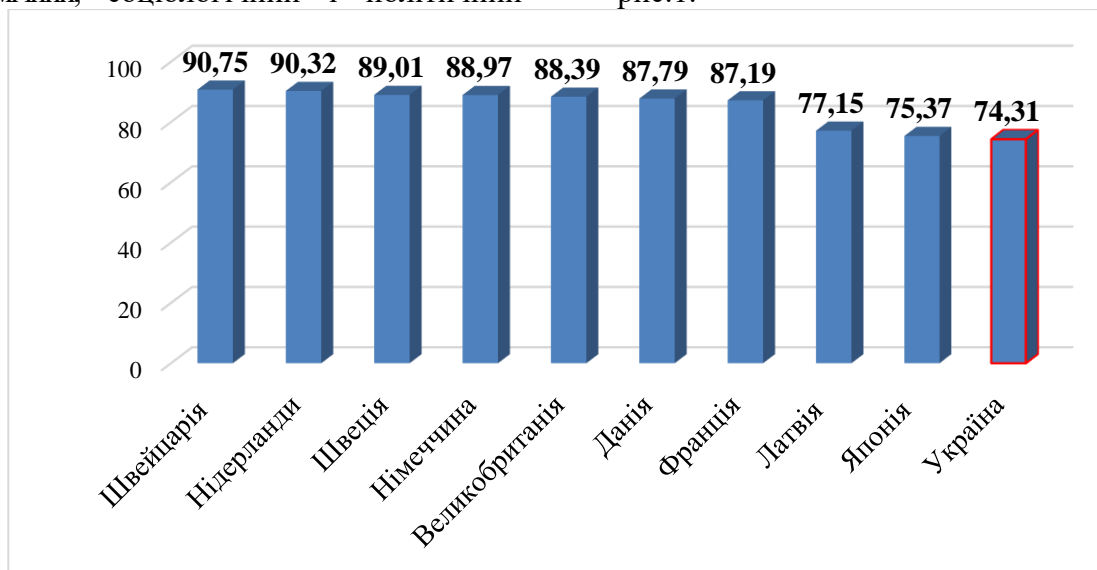

Рис.1.Індекс глобалізації деяких країн світу у 2023 р.

Джерело: побудовано автором за даними Statista. (2023)

Вплив глобалізації на соціальну складову ЦСР наочно характеризується позитивними аспектами глобалізації. По-перше, глобалізація суттєво розширює доступ до знань, технологій і ресурсів, що сприяє соціальному розвитку. Зокрема, у сфері освіти інтернет і цифрові технології відкривають мільйонам людей у різних країнах можливість отримувати доступ до сучасних освітніх ресурсів. Платформи Coursera, edX, Khan Academy та інші онлайн-ресурси пропонують безкоштовні або доступні курси, що значно сприяє реалізації цілі якісної освіти (ЦСР 4). За даними UNESCO (2022), доступ до онлайн-освіти суттєво зріс у країнах, що розвиваються, особливо в умовах пандемії COVID-19, коли традиційне навчання було обмежене. В Україні цей тренд також активно проявляється. За даними

Міністерства освіти і науки України, понад 90% закладів освіти перейшли на змішану або дистанційну форму навчання, що значно підвищило інтерес до цифрових освітніх платформ. Зокрема, українські освітні стартапи, такі як Prometheus та EdEra, набули великої популярності, пропонуючи курси українською мовою, які охоплюють різні сфери - від гуманітарних до технічних наук. Крім того, міжнародні платформи активно адаптують свої курси для української аудиторії. Наприклад, Coursera у співпраці з урядом України запустила спеціальні програми з розвитку цифрових компетенцій, бізнес-навичок і психологічної підтримки, що особливо актуально в умовах війни. Конкретні приклади міжнародних ініціатив у сфері освіти наведені в таблиці 1.

Таблиця 1

Міжнародні освітні ініціативи та цифрова трансформація в Україні

Ініціатива / Платформа	Опис та діяльність в Україні	Результат / Вплив на ЦСР
Prometheus	Українська освітня онлайн-платформа, що пропонує безкоштовні курси з різних сфер (від гуманітарних до технічних наук).	Підвищення рівня освіти, розвиток професійних навичок. Сприяє реалізації ЦСР 4 (Якісна освіта).
EdEra	Українська освітня онлайн-платформа, що також пропонує курси українською мовою.	Аналогічно Prometheus, сприяє доступу до знань та підвищенню кваліфікації. Сприяє реалізації ЦСР 4 (Якісна освіта).
Coursera	Міжнародна онлайн-платформа, яка у співпраці з урядом України запустила спеціальні програми.	Розвиток цифрових компетенцій, бізнес-навичок, психологічна підтримка. Сприяє ЦСР 4 (Якісна освіта), ЦСР 8 (Гідна праця).
UNESCO	Збільшення доступу до онлайн-освіти в країнах, що розвиваються, особливо в умовах пандемії COVID-19.	Суттєве зростання доступу до якісної освіти через цифрові технології.
МОН України	Перехід більшості закладів освіти на змішану або дистанційну форму навчання після 2022 року.	Значне підвищення інтересу до цифрових освітніх платформ, адаптація до кризових умов.

Джерело: власні дослідження автора

Ця таблиця ілюструє, як глобалізація та цифрові технології сприяють розширенню доступу до якісної освіти в Україні через розвиток національних платформ та інтеграцію з міжнародними ініціативами, що безпосередньо впливає на досягнення відповідних Цілей Сталого Розвитку. За даними соціологічних досліджень, понад 40% українців активно користуються онлайн-курсами для підвищення кваліфікації або перекваліфікації, що сприяє не лише особистому розвитку, а

й підвищенню конкурентоспроможності на ринку праці. Глобалізація і цифрова трансформація сприяють не лише збільшенню доступу до освіти в Україні, а й формують нові можливості для соціального розвитку, підвищення рівня освіти і професійних навичок, що відповідає ключовим пріоритетам Цілей сталого розвитку.

По-друге, зростають інвестиції у соціальну інфраструктуру. Міжнародні

корпорації, фінансові інституції та донорські організації все частіше вкладають капітал у соціальні проекти — від будівництва шкіл і лікарень до розвитку житлового фонду, транспортної інфраструктури та систем водопостачання. Це сприяє створенню нових робочих місць, покращенню доступу до базових послуг і підвищенню рівня життя. Наприклад, діяльність Глобального фонду боротьби зі СНІДом, туберкульозом та малярією, що фінансується міжнародними донорами, уже багато років суттєво знижує рівень смертності в уразливих країнах (Global Fund, 2022). В Україні спостерігається активне зростання інвестицій у соціальну інфраструктуру, особливо після повномасштабного вторгнення росії 2022 року. За даними Міністерства економіки України, лише у 2023 році понад 1200 соціально значущих об'єктів (школи, медичні заклади, центри реабілітації) було збудовано або реконструйовано в межах програм міжнародної допомоги (Мінекономіки, 2023). Зокрема, «Програма з відновлення України», яку реалізує Міністерство розвитку громад, територій та інфраструктури спільно з Європейським інвестиційним банком, передбачає фінансування проєктів модернізації медичних закладів, освітньої інфраструктури та тимчасового житла для внутрішньо переміщених осіб. Загальний бюджет Програми перевищує 340 млн євро (EIB, 2023). Крім того, за даними ПРООН, лише у 2023 році понад 600 українських громад отримали допомогу в модернізації соціальної інфраструктури, енергоефективності, а також цифрової трансформації соціальних послуг (UNDP Ukraine, 2023). Українські компанії також активно долучаються до соціальної підтримки: наприклад, «Київстар» реалізує проєкти цифрової інклюзії та психологічної підтримки ВПО, а Nestle Ukraine інвестує в розвиток місцевих громад через програму Youth Empowerment Initiative.

Таким чином, глобалізація через механізми міжнародного партнерства, фінансової допомоги та корпоративної відповідальності істотно сприяє реалізації соціальної складової Цілей сталого розвитку в Україні, особливо в контексті

ЦСР 9 «Інфраструктура, індустріалізація та інновації» та ЦСР 11 «Сталий розвиток міст і громад».

По-третє, спостерігається зростання глобальної солідарності та обмін досвідом. Міжнародні організації, зокрема ООН, Світовий банк, ВООЗ, Міжнародна організація праці (МОП) та Європейський Союз, координують зусилля держав у досягненні цілей сталого розвитку (ЦСР), сприяючи обміну кращими практиками, наданню технічної допомоги та мобілізації фінансових ресурсів. У випадку України, ця співпраця стала особливо відчутною після початку повномасштабного вторгнення РФ у 2022 році. Наприклад, у 2023 році ООН через структури ПРООН, УВКБ, ЮНІСЕФ, ВООЗ та інших організацій спрямувала на гуманітарну допомогу та розвиток систем охорони здоров'я в Україні понад 3,9 млрд доларів США, що сприяло забезпеченню базових медичних та соціальних послуг для понад 15 млн осіб (United Nations, 2015). Світовий банк у партнерстві з Міністерством соціальної політики України реалізує Міжнародний проєкт підтримки соціального захисту населення, в межах якого Україна отримала 1,2 млрд доларів США у 2023 році для підтримки вразливих верств населення, включно з переселенцями, родинами з дітьми та пенсіонерами (Світовий банк, 2024). ВООЗ підтримала розгортання мобільних медичних бригад, а також надання обладнання для понад 1 500 українських медичних закладів (ВООЗ, 2023). Міжнародна організація праці та Європейський Союз інвестують у розвиток системи професійної освіти та перенавчання для внутрішньо переміщених осіб, сприяючи реалізації ЦСР 1 (подолання бідності) та ЦСР 8 (гідна праця та економічне зростання) (МОП, 2023). Загалом, міжнародна технічна допомога стає важливим інструментом зміцнення української соціальної системи в умовах кризи, забезпечуючи синергію між глобальними цілями та національними потребами.

Водночас глобалізація несе із собою й серйозні виклики для реалізації

соціальної складової Цілей сталого розвитку (ЦСР), зокрема — загострення соціальної нерівності. Глобальні економічні процеси часто посилюють розрив між багатими й бідними — як у межах окремих країн, так і між ними. Зосередження багатства та ресурсів у руках вузької еліти призводить до соціального напруження, зменшення соціальної мобільності та перешкоджає досягненню ЦСР 1 (подолання бідності) та ЦСР 10 (зменшення нерівності). Згідно з доповіддю Oxfam (2023), 1% населення володіє понад 45% світових багатств, тоді як найбідніша половина людства отримує лише 0,75%. В Україні також простежуються аналогічні тенденції. За даними Світового банку, після початку повномасштабного вторгнення у 2022 році рівень бідності в країні різко зріс — від 5,5% у 2021 році до понад 24,2% у 2023 році, що свідчить про масштабне падіння показників соціального забезпечення (World Bank, 2023). У звіті UNDP (2023) зазначено, що війна суттєво погіршила доступ до базових послуг для мільйонів українців, особливо для внутрішньо переміщених осіб, пенсіонерів, жінок з дітьми та людей з інвалідністю. Крім того, за даними Державної служби статистики України, у 2023 році рівень доходів 20% найбагатших українців був у 5,6 разів вищий, ніж у 20% найбідніших, що свідчить про стійку диспропорцію в розподілі доходів (Державна служба статистики України, 2023). Попри значну міжнародну допомогу, ці показники вказують на те, що глобалізація без належного регулювання лише підсилює уразливість соціально незахищених верств населення. Відтак, формування справедливих економічних і соціальних політик є необхідною умовою для подолання негативних наслідків глобалізації та досягнення ЦСР в українських реаліях.

Вразливість ринку праці є однією з ключових проблем глобалізації. Попри зростання продуктивності, мобільність капіталу сприяє нестабільній зайнятості, особливо уразливих категорій населення. Це суперечить принципам гідної праці,

визначеним у ЦСР 8. COVID-19 загострив ситуацію, особливо в туризмі, гостинності та неформальному секторі, де в Україні зайнято близько 30% працівників — один із найвищих показників у Східній Європі (МОП, 2023). Війна лише поглибила кризу: за оцінками Міністерства економіки України (2023), втрачено понад 2,4 млн робочих місць, здебільшого у малому та середньому бізнесі, сфері торгівлі, транспорту й послуг.

В умовах глобалізації важливо не лише зберігати робочі місця, а й адаптувати ринок праці через розвиток цифрових навичок, інноваційне підприємництво та соціальний захист. Одночасно глобальна культура, поширювана медіа та соціальними мережами, часто витісняє локальні традиції та мови, що загрожує соціальній згуртованості (ЦСР 11). В Україні ці процеси загострилися через війну, міграцію та цифрову трансформацію. За даними UNESCO (2023), понад 60% української молоді втратили зв'язок із культурним контекстом через переселення та вплив глобальних медіа. Звіт Українського центру культурних досліджень (2023) також фіксує зменшення використання діалектів і побутових традицій серед ВПО та молоді. Це вимагає державної підтримки культурного різноманіття та інтеграції спадщини в сучасний освітній простір.

В умовах глобалізації особливої ваги набуває активна участь держав у формуванні політики соціального захисту та подоланні викликів, пов'язаних із реалізацією соціальної складової ЦСР. Ефективне досягнення соціальної складової ЦСР, зокрема таких як подолання бідності (ЦСР 1), забезпечення гідної праці (ЦСР 8), зменшення нерівності (ЦСР 10) та соціальної інклюзії, потребує багаторівневого підходу, зокрема:

1. Урядова політика соціального захисту. Національні уряди відіграють ключову роль у формуванні соціально орієнтованої державної політики. Йдеться про посилення програм соціальної підтримки, субсидій, розширення доступу до якісної освіти та охорони здоров'я, а

також стимулювання зайнятості через інвестиції в інфраструктуру та людський капітал. Особливо актуальним є впровадження комплексних стратегій боротьби з нерівністю, які передбачають підтримку вразливих груп — жінок, дітей, внутрішньо переміщених осіб та осіб з інвалідністю.

2. Міжнародна координація і технічна допомога. Провідні міжнародні організації, як-от ООН, Світовий банк, Міжнародна організація праці (МОП), координують глобальні зусилля, спрямовані на впровадження принципів сталого розвитку. Вони надають технічну і фінансову допомогу урядам, підтримують національні стратегії сталого розвитку, а також впроваджують цільові програми. Зокрема, Ініціатива ООН із соціального захисту сприяє формуванню універсальних систем соціального страхування в країнах з низьким і середнім рівнем доходу. Така взаємодія дозволяє гармонізувати політики країн із глобальними цілями.

3. Громадянське суспільство та бізнес відіграють ключову роль у реалізації соціальної складової ЦСР через освітні, медичні та інклюзивні ініціативи. Зростає роль соціального підприємництва як поєднання економічної ефективності та соціальної відповідальності. Успішні міжнародні практики можуть стати орієнтиром для України. Наприклад, програма «Людська безпека» в Японії демонструє, як інтеграція соціальної, економічної й екологічної політики підвищує стійкість громад. Ініціатива SheTrades, підтримана МОП, розширює економічні можливості жінок-підприємниць у країнах, що розвиваються, сприяючи гендерній рівності (ЦСР 5). Досягнення ЦСР потребує узгоджених дій усіх рівнів управління за участі всіх зацікавлених сторін. Для систематизації та візуалізації впливу глобалізаційних процесів та зовнішніх чинників на ключові соціальні показники розвитку України в контексті ЦСР, розглянемо таблицю 2.

Таблиця 2

Вплив глобалізації та зовнішніх чинників на соціальні показники розвитку України в контексті ЦСР

Ціль Сталого Розвитку (ЦСР)	Ключовий соціальний показник	Механізм впливу глобалізації / зовнішнього чинника	Конкретний зовнішній чинник / прояв глобалізації
ЦСР 1: Подолання бідності	Рівень монетарної бідності (за абсолютною та відносною межами)	Інтеграція у світові ринки праці (міграція) Прямі іноземні інвестиції Вплив світових цін на сировину Гуманітарна допомога/фінансова підтримка	Економічні кризи (наприклад, світова фінансова криза 2008, COVID-19) Збройні конфлікти (агресія РФ) Міжнародні фінансові програми (МВФ, Світовий банк)
ЦСР 4: Якісна освіта	Рівень охоплення освітою Доступність освіти Міжнародна академічна мобільність	Міжнародні програми обміну Дистанційна освіта Міграція населення (ВПО, біженці)	Глобальні освітні тренди Війна Міжнародна допомога в освіті
ЦСР 8: Гідна праця та економічне зростання	Рівень безробіття Рівень неформальної зайнятості Заробітна плата	Міжнародна трудова міграція Створення нових робочих місць	Світові економічні спади Зруйновані війною підприємства Еміграція робочої сили
ЦСР 10: Зменшення нерівності	Коефіцієнт Джині Доходи різних груп населення	Міжнародна допомога Інтеграція у світові ринки Переміщення населення	Глобальні інвестиції Війна (внутрішнє переміщення, руйнування регіонів)

Джерело: власні дослідження автора

Представлені в таблиці 2 дані та аналіз дозволяють зробити низку ключових висновків щодо багатогранного впливу

глобалізаційних процесів та зовнішніх чинників на соціальний розвиток України в контексті Цілей сталого розвитку. Загалом,

період з 2015 по 2023 р. чітко демонструє, що Україна перебувала під потужним впливом як загальносвітових тенденцій, так і унікальних геополітичних викликів, що суттєво позначилися на динаміці соціальних показників. Зокрема, повномасштабна агресія РФ, що розпочалася у 2022 році, виступила домінуючим зовнішнім чинником, радикально змінивши траєкторію досягнення більшості ЦСР. Показник ЦСР 1 «Подолання бідності» зазнав значного погіршення. Війна призвела до масового переміщення населення, руйнування інфраструктури, втрати робочих місць та значного збільшення рівня монетарної бідності, що прямо відобразилося у відповідних стовпцях таблиці. З іншого боку, глобалізація до війни проявлялася у зростанні зовнішньої торгівлі, міграційних потоках та залученні інвестицій, що мало як позитивні, так і негативні наслідки. Наприклад, трудова міграція, хоч і зменшувала тиск на внутрішній ринок праці, одночасно призводила до виїзду кваліфікованих кадрів, що відображається у контексті ЦСР 8 «Гідна праця та економічне зростання». Після 2022 року, однак, характер впливу глобалізації трансформувався: міжнародна гуманітарна та фінансова допомога, міжнародна підтримка України стали критично важливими для підтримки базових соціальних функцій держави та зменшення гуманітарної катастрофи. Таблиця наочно демонструє, що попри початкові прагнення України до сталого розвитку, характер та інтенсивність зовнішніх впливів, особливо після 2022 року, вимагають кардинального перегляду підходів до національних стратегій. Зв'язок між глобальними процесами, зовнішніми чинниками та соціальними показниками є динамічним і підтверджує критичну важливість міжнародної співпраці та здатності держави адаптуватися до мінливих умов. Подальші висновки статті будуть спиратися на ці аналітичні спостереження, окреслюючи ключові пріоритети та рекомендації для забезпечення стійкості соціального розвитку України у повоєнний

період та в умовах посиленої глобальної взаємозалежності.

Висновки. Глобалізація виступає складним і багатогранним процесом, що істотно впливає на реалізацію соціальної складової Цілей сталого розвитку в Україні. Вона відкриває нові можливості для підвищення якості життя громадян, покращення доступу до освіти та охорони здоров'я, а також сприяє розвитку міжнародної солідарності й обміну досвідом. Водночас, глобалізаційні процеси загострюють соціальну нерівність, нестабільність ринку праці та створюють виклики для збереження культурної ідентичності, що є особливо актуальним для України в умовах соціально-економічних трансформацій і зовнішніх викликів. Для ефективної реалізації соціальної складової ЦСР необхідна скоординована діяльність державних інституцій, міжнародних організацій і громадянського суспільства, а також впровадження інноваційних політик і програм, адаптованих до національних реалій. Такий комплексний підхід сприятиме не лише подоланню актуальних соціальних проблем, але й закладе підвалини для більш справедливого, стійкого та соціально згуртованого розвитку України у глобалізованому світі. Таким чином, осмислення соціальних наслідків глобалізації вимагає не лише усвідомлення її подвійної природи – як джерела можливостей, так і чинника уразливості – а й розробки чітких стратегій адаптації. У контексті соціальної складової Цілей Сталого Розвитку, зростаюча залежність національних економік від зовнішніх коливань та посилення глобальної конкуренції ставлять перед Україною завдання першочергового значення. Це не тільки просування інноваційних та гнучких підходів, а й невідпинне впровадження структурних реформ, зміцнення інфраструктури, поліпшення бізнес-клімату та, що найважливіше, активне інвестування у людський капітал. Лише послідовна реалізація цих кроків забезпечить не лише успішну інтеграцію України у світову

економіку та залучення життєво важливих інвестицій, а й створить фундамент для стійкого соціального розвитку та

добробуту громадян в умовах глобальних викликів, що є ключовим для досягнення ЦСР.

Література:

1. Global Fund. (2022). *Results Report 2022* [Електронний ресурс]. <https://www.theglobalfund.org/en/results/>
2. International Labour Organization (ILO). (n.d.). *Homepage*. <https://www.ilo.org/>
3. Nestlé Ukraine. (n.d.). *Youth Empowerment Initiative* [Електронний ресурс]. <https://www.nestle.ua/ua/csv/initiatives/youth>
4. Oxfam International. (2023). *Survival of the Richest: How we must tax the super-rich now to fight inequality* [Електронний ресурс]. <https://www.oxfam.org/en/research/survival-richest>
5. Oxfam. (2023). *Inequality Report 2023*. <https://www.oxfam.org/en/research/inequality-report-2023>
6. Statista. (2023). *Top 50 countries in the Globalization Index 2023*. <https://www.statista.com/statistics/268168/globalization-index-by-county/>
7. UNDP Ukraine. (2023). *Ukraine: One Year of War – Socio-Economic Impact Assessment* [Електронний ресурс]. <https://www.undp.org/ukraine/publications/socio-economic-impact-assessment-2023>
8. UNESCO. (2022). *Global Education Monitoring Report*. <https://unesdoc.unesco.org/>
9. UNESCO. (2023). *Ukraine: Education and Cultural Identity under Conflict* [Електронний ресурс]. <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000385343>
10. United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs (OCHA). (2023). *Ukraine: Humanitarian Response Plan 2023* [Електронний ресурс]. <https://reliefweb.int/report/ukraine/ukraine-humanitarian-response-plan-2023>
11. United Nations. (2015). *Transforming our world: The 2030 Agenda for Sustainable Development*. <https://sdgs.un.org/2030agenda>
12. World Bank. (2023). *Ukraine Economic Update – Fall 2023* [Електронний ресурс]. <https://www.worldbank.org/en/country/ukraine/publication/economic-update-fall-2023>
13. Всесвітня організація охорони здоров'я (ВООЗ). (2023). *Ukraine Emergency Response 2023 Update* [Електронний ресурс]. <https://www.who.int/emergencies/situations/ukraine-emergency>
14. Державна служба статистики України. (2023). *Розподіл населення за рівнем середньодушових доходів у 2023 році* [Електронний ресурс]. <http://www.ukrstat.gov.ua>
15. Європейський інвестиційний банк (ЕІВ). (n.d.). *Ukraine Recovery Programme* [Електронний ресурс]. <https://www.eib.org/en/projects/pipelines/all/20210078>
16. Київстар. (n.d.). *Соціальна відповідальність: підтримка внутрішньо переміщених осіб та цифрова інклюзія* [Електронний ресурс]. <https://kyivstar.ua/uk/about/csr>
17. Міжнародна організація праці (МОП). (n.d.). *EU4Skills: Міжнародна підтримка реформ професійної освіти в Україні* [Електронний ресурс]. https://www.ilo.org/budapest/whats-new/WCMS_869436/lang--en/index.htm
18. Міжнародна організація праці. (2023). *Оцінка ринку праці в Україні у 2023 році* [Електронний ресурс]. https://www.ilo.org/budapest/whats-new/WCMS_862801/lang--uk/index.htm
19. Міністерство економіки України. (2023). *Оцінка втрат ринку праці внаслідок повномасштабної війни* [Електронний ресурс]. <https://www.me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=ef6b8e58-1c68-40d5-b6f6-24241c8fc9a2>
20. Міністерство економіки України. (2023). *Реконструкція соціальної інфраструктури у 2023 році* [Електронний ресурс]. <https://www.me.gov.ua/News/Detail?lang=uk-UA&id=1dff2e0-5e2b-4444-8b28-ef4601a118cb>
21. Програма розвитку ООН в Україні (ПРООН). (2023). *Annual Report 2023* [Електронний ресурс]. <https://www.undp.org/uk/ukraine/publications/annual-report-2023>
22. Риков, В. В. (2020). Вплив глобалізаційних процесів на економічну безпеку України. *Правове та державне управління*, (2), 204–210. DOI: <https://doi.org/10.32840/pdu.2020.2.31>
23. Світовий банк. (n.d.). *Ukraine – Social Protection Emergency Response and Recovery Project* [Електронний ресурс]. <https://projects.worldbank.org/en/projects-operations/project-detail/P178797>
24. Український центр культурних досліджень. (2023). *Звіт про стан культурної спадщини в умовах війни* [Електронний ресурс]. <https://uccs.org.ua/analytics/warimpact2023>
25. Ушенко, Н., Кожем'якіна, С., & Тупіка, А. (2024). Соціальні інновації та соціальна відповідальність: як людський чинник впливає на сталий розвиток міста. *Європейський науковий журнал економічних та фінансових інновацій*, 2(14), 439–447. <https://doi.org/10.32750/2024-0239>